ואלו נדרים פרק אחד עשר נדרים

רש"י ר"ן פב.

יפר חלקו. שתהא מותרת לו: **ותהא נטולה מן היהודים.** לכשתתגרש שתהא אסורה לעצמה: **ואמאי תהא נטולה מן היהודים.** כשמגרשה והאמר לעיל(ה) דברים שיש בהן עיועי נפש מפר בין לעצמו בין לאחרים אלא מדקתני ותהא נטולה מן היהודים דאינו יכול להפר ש"מ משום דדברים שבינו לבינה הויין: **לרבנן שבני לך.** אי עיועי נפש הוא אי דברים שבינו לבינה דמהכא ליכא למשמע מינה מידי אלייבייהו: **משום דנטולה אני מן היהודים רבי יוסי קתני לה דאמר רב הונא כוליה פירקין.** כולהו סתמי דמתניתין ר' יוסי תני להו: **ממאי מדקתני ר' יוסי אומר אין אלו וכו' למה לי תו למיתני הרי זה יפר דברי ר' יוסי.** דלא צריך דהא אכתי ליכא מאן דפליג ש"מ דמכאן ואילך הוויין כולהו סתמי כדברי יוסי: **כל נדרים.** של עיועי נפש: **חוץ מן הנאתי על פלוני שאינו מפר.** דלא הוי לא נדרי עיועי נפש ולא דברים שבינו לבינה: **אכל אמרה הנאת פלוני עלי.** שלא אהנה ממנו יפר דהוי ליה נדרי עיועי נפש: **פירות מדינה זו עלי.** היינו דומיה דהנאת פלוני עלי וקתני יציאה לה ממדינה אחרת דאין יכול להפר: **אמר רב יוסף.** כי קתני יציאה לה ממדינה אחרת דאמרה פירות מדינה זו שתביא מן הסוק עלי אכל מה שמביאין לה אחרים או היא עצמה יכולה ליהנות מהן הלכך לא יפר דלא הוי עיועי כלל דלא אסרה לגמרי פירות המדינה עליה אלא אותן שיביא לה הוא אכל הנאת (ו) פירות עלי דקאסרה על נפשה לגמרי בין ע"י עצמו בין ע"י אחרים אתם הוי עיועי הלכך יפר: **פירות חנווני.** היינו דומיה דהנאת פלוני עלי וקתני לא יפר: **הכא נמי כו'(ב) והא מדקתני סיפא אם לא היתה פרנסתו אלא ממנו.** שהבעל אינו רגיל ליקח אלא מאותו חנווני ולא מאחר לפי שאינו מאמינו וזה אינו מאמין אלא לבעל ולא לשאותו: **הרי זה יפר.** (ג) ויציא לה. ומדהכי רישא דקא אתיא אינה אי לא אפשר לאוקומה שבאיה אתה דאם איתא דקא מייתי הוא מיתוקמא כשתביא והדר קושיין לדוכתה: **אלא.** לעולם ודאי כדקאמרת רישא דקא מייתא היא ואפי' הכי לא קשיא ליה לשמואל דמתני' ר' יוסי היא: ג)**ומאי אינו יכול לאפר דקתני.** (ד) ואע"ג דקתני פירות מדינה זו ופירות חנווני זה סתם לאו למשמע דאינו יכול להפר לגמרי אלא אעיועי נפש קאמר אבל מפר משום דברים שבינו לבינה שאפשר לעצמו ולא לאחרים. והא דאמר שמואל משמיה דלוי דהנאת פלוני עלי מפר בין לעצמו בין לאחרים רבנן היא דעיועי נפש הוי: נ"ל אלא (ה) הא דקתני סיפא אם לא היתה פרנסתו אלא ממנו שהחנווני מהנהו לבעל בחנם הוי רישא דקתני פירות חנווני זה עלי כגון דקא מייתא היא כלומר דאורחיה דחנווני למיתא ליה בחנם ומאי איכא בין בחא דרישא לבחא דסיפא אלא בחא דסיפא הוי מן חנווני דדקתני אם לא היתה פרנסתו אלא ממנו ובחא דרישא לא דמיא פרנסתו עילויה אלא זימנא הוי דקא יהיב ליה מפירותיו וקאמר דאינו יכול להפר ואע"ג דהוי כמאן דאמר הנאת פלוני עלי והוי מיוחדת דשמואל דאמר הנאת פלוני עלי מפר. והא דקא מייתא אינו אלא דוקא דהוא הדין דקמייתי בעל אלא אידי דסיפא נקט בשל בעל נקיט ברישא בדידה וקאמר כגון דאתיא איהי: **אלא רישא.** דקתני פירות חנווני זה עלי רבי יוסי היא דדאמר לעיל: כולה מדסיפא ע"כ בשאי אפשר לה ליהנות מאותן פירות אלא ע"י בעל כגון שאין החנווני רוצה להקיפה ע"י אחר אלא לו ובכה"ג לא אפשר לה ליהנות מן הפירות אלא אם תעבור על נדרה וע"כ לדידך דמוקמת ליה בדאמרה ליה שתביא אתה בכי ה"ג עסקינן דאי לא אמאי יפר רישא נמי דקא מייתא אינו אלא אם ת

פב: ר"ן ואלו נדרים פרק אחד עשר נדרים רש"י

ומתני' רבי יוסי היא דאמר רב הונא כוליה פרקין ר' יוסי היא ומאי אין יכול להפר משום עינוי נפש אבל מפר נדרים שבינו לבינה: אמר רב יהודה אמר שמואל נדרה משתי בכרות באחת מתענה ובאחת אין מתענה מתוך שהוא מפר למתענה מפר לשאינו מתענה ורב אסי אמר ר' יוחנן "מפר למתענה ואין מפר לשאין מתענה ואיכא דאמרי בעא מיניה רב אסי מרבי יוחנן נדרה משתי בכרות באחת מתענה ובאחת אין מתענה מהו א"ל מפר למתענה ואין מפר לשאין מתענה איתיביה [ו] ²האשה שנדרה בנזיר והיתה שותה יין ומטמאה למתים הרי

והאי דאלטריך למימר הכא דאמר רב הונא כוליה פירקא רבי יוסי היא לאו משום הא מתניתין גופא דכאן הא מסיים בה דברי ר' יוסי אלא משום דתם הש"ס דילמא הוה פריך ליה מאידך מתניתין דקתני [פג:] קונם שאני נהנית לבריות אינו יכול להפר וסתמא קתני ולא מפרש בה דברי ר' יוסי להכי הקדים ואמר ליה דכוליה פרקין ר' יוסי היא וליכא למיפרך מינה כלל דשמואל דאמר כרבנן. והאי דאלטרוכינן נמי לאוורוכי ולמימר ומאי אין יכול להפר משום נדרי עינוי נפש אבל מפר משום דברי' שבינו לבינה אע"ג דלפרוקה לשמואל לא הוה מצטריך לן אלא למימר דהא מני ר' יוסי היא ושמואל דאמר כרבנן היינו טעמא משום דתם אית לה לר' יוסי לא מצי מפר אפי' משום דברים שבינו לבינה ליכא למימר דליהוי לרבנן נדר שם בו עינוי נפש דהא אתאן ולא אתאן לרבנן הוי עינוי נפש לרבי יוסי הוי דברים שבינו לבינה משום הכי אמרי' לר' יוסי נמי דברים שבינו לבינה הוין הלכך אפיר מצינן למימר לרבנן מפר משום עניי נפש: וביון דאסיקנא דשמואל דאמר כרבנן נקטינן כותייהו ואע"ג דכוליה פרקין רבי יוסי היא לאו סתמי מינהו דכיון דקתני תנא דברי ר' יוסי יתירא הוה ליה כאילו תנן בהדיא בכולהו מתניתין אמר ר' יוסי וכן דעת הרמב"ן ז"ל וכבר כתבתי זה למעלה (דף פח.). אבל אחרים אומרים דלמסקנא שמואל כר' יוסי מתוקמא והכי קאמר מתני' רבי יוסי היא ומאי אין יכול להפר משום נדרי עינוי נפש אבל משום דברים שבינו לבינה מפר ושמואל נמי משום דברים שבינו לבינה אומר דמפר וכרבי יוסי. ולא נהירא דאם כן לא הוי לן למימר מתני' ר' יוסי היא דאמר רב הונא כוליה פירקין ר' יוסי דכיון דאמרי' דמתניתין דקתני לא יפר משום נדרי עינוי נפש קאמר ושמואל דאמר מיפר משום דברים שבינו לבינה בהכי סגי לן לפרוקה לדשמואל ומאי איכפת לן מו מתניתין מני אלא ודאי כדאמרן: **אמר רב יהודה אמר שמואל נדרה משתי בכרות.** כגון דאמרה שתי בכרות אלו עלי באחת מתענה שהיא פת נקיה ובאחת אין מתענה שהיא פת קינר מתוך שהוא מפר למתענה מפני שיש בה עינוי נפש מפר לשאין מתענה אע"פ שאין בה עינוי נפש דכיון דשתיהן דבר אחילה מפר לשאין מתענה בגררא דמתענה ואפי' הפר סתם כל הנדר מופר: **ורב אסי אמר רבי יוחנן מפר למתענה ואין מפר לשאין מתענה.** משום דלית ליה הך גררא הלכך אפי' הפר בפירוש למתענה ואין מתענה אינו מופר לשאין מתענה כך פירשו רבותי ולא ראיתי לאחד מהם דמסיק שמואל ורבי יוחנן בהכי פליגי משום דקרא כתיב [במדבר ל] ואישה יפרנו ומפקינן מהאי קרא לקמן (דף פז.) דלריך הנעל שיפר כל הנדר דיפרנו כולה משמע ואם הפר מקצתו אפי' מה שהפר אינו מופר שכך היא עיקר הגירסא בהיא שמעתא דלקמן וכמו שנכתוב עליה בסייעתא דשמיא משום הכי קאמר דכיון שנדרה משתי בכרות אחד ואח"א לו להפר לאחאן דיפרנו כתיב משום הכי מתוך שהוא לריך להפר ויכול להפר למתענה משום עינוי נפש מפר ג"כ לשאין מתענה דאי אמרת לא מצי מיפר נמצא שאף הפרתו למתענה אינו כלום וכיון דרחמנא אינו רשותא להפר נדרים שם בהן עינוי נפש על כרחיך מפר אף בשאין מתענה דמתענה בשאין מתענה תליא ואי אמרת לא מצי מפר אינו עינוי נפש ורב אסי אמר ר' יוחנן מפר למתענה ואין מפר לשאין מתענה דסבירא ליה דנהי דיפרנו אמר רחמנא דמשמע כוליה ולא פליגיה היינו לומר שלריך להפר כל הנדר שהוא יכול להפר דיפרנו דקרא אעינוי נפש קאי הילכך כל שהפר כל מה שיש בו עינוי נפש בהכי סגי ויפרנו קרינן ביה ומשום הכי מפר למתענה ואין מפר לשאין מתענה. וכי תימא א"כ דסבירא ליה לשמואל דיפרנו אכוליה נדר קאי ואפי' להוא פלגא דליתיה מהנהו גווני דמלי נעל מפר וכדכתיבנא מקשי ליה מתניתין דתנן (לקמן 5:) נטולה אני מן היהודים יפר חלקו והבא משמשתו והבא נטולה מן היהודים ואמאי נימא כיון דיפרנו אמר רחמנא מתוך שמפר חלקו מפר נמי חלק היהודים דבלאו הכי לא אפשר איכא למימר דאפשר דסבירא ליה לשמואל דיפרנו דמשמע כוליה ולא פלגיה בעינוי נפש בלחוד הוא דכתיב ולא אשכחן ליה בדברים שבינו לבינה וכמתניתין דלקמן ובכריתא דמייתי עלה בגמרא בנדרי עינוי נפש נקיט לה ולא בדברים שבינו לבינה ומילתא דשייכא בטעמא היא בנדרי עינוי נפש משום קפידא דידה הוא הלכך במאי דלא קפיד מפר דעינויא גבה היא ומשום הכי אינו בדין שיפר לאחאן דהא מעני לה טפי אבל דברים שבינו לבינה משום קפידא דבעל הוא הלכך במאי דלא קפיד לא קפיד ובמאי דקפיד שרי וזיל אדנפשיה. כן נראה בעיני: **איזיביה האשה שנדרה בנזיר וכו'** הרי

דמי רש מפרשים בסיומא דשמעתא דשנויא היא ומתניתין רבי יוסי היא ואשמעינן דאע"פ שאינו מפר משום דברים שבינו לבינה דבשלמא בשאר דברים שבינו לבינה ומ"מ מלמא דשמואל לא מיתבלא בהכי דמפר משום דברים שבינו לבינה דבשלמא פירות מנוסין עלי הוי דברים שבינו לבינה משום דאפי' אם יקנה הבעל פירות ממנו אסורים לה שהרי אסרה עליה פירותיו ואפילו אם מכרן לאחר אסורה הן אבל כשאמרה הנאת פלוני עלי מותרת בפירות שהבעל קונה ממנו דמה איכה אינה נהנית ממנו הלכך לא הוי דברים שבינו לבינה: **באחת מתנה ובאחת אינה מתקנה.** כגון שהאחת היא פת נקיה ואחת פת קינר ואינה רגילה לאכול פת קינר אי נמי אין לה פת אחר לאכול היום וכיון שאינה מתענה אם לא תאכל אחת מהן מתוך שהוא מפר למתענה

מפר לשאין מתענה דכיון דנדר אחד הוא ואית ביה קצת עינוי אף בשני מפר אף לשני אבל בלא הפרה אינו מופר משום דנעשה הנדר עשוי מעיקרו הילכך כיון דיהוהר מקצתו הותר כולו שלא היה דעתו אלא שיהא כל הנדר קיים אבל אם הפרת הבעל שהיא מבלן ולהבא מה שהותר הותר והשאר עומד באיסורו והא דאמרינן נטטולה אני מן היהודים דמפר דיוקא חלקו ולא אמרינן מתוך שמפר חלקו מפר גם לאחרים כיון שיש לאחאן כתיב דנזירות הכתוב הוא דוקא כיון לגיהה הוא מפר ולא ביה לכן אחרים אינו מופר עד שיפר אף לענגים מיירי כגון שפירש הפרה לאחאן אבל הכא מיירי שהפר בפשיטא.

עין משפט נר מצוה

מו א מיי' פי"ב מהל' מכירה הל' ו טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף סב:
מז ב מיי' פי"ב מהל' מכירה הל' יט סמג לאוין רמב:

תוספות

מתני' רבי יוסי היא. דמתמיר בהפרה אבל לרבנן מפר ושמואל כרבנן: **דאמר רב הונא כולי פירקין רבי יוסי** [**היא.** והא] דאיתיי הכא דרב הונא [אינו מן הלורך] דהא קיימא לן דכולי דרבי יוסי בהן בכל דפרקות מדינה זו ותנוויי זה אלא משום דעל בכא דלקמן דשאיני בהנה לבריות דלריך לשנויי לשמואל כי הכא כמו שאפרש לקמן: **ומאי אינו יכול להפר משום עינוי נפש.** נראה לפרש דהיינו שיניא אחרינא והי כמו לו נמי והי"ם לו נמי כרבנן מלית (למימר) לאוקומא מאי אינו יכול להפר דקאמר משום עינוי אבל מיפר הוא משום דברים שבינו לבינה קאמר ופיגנון תירוץ זה פירשתי פרק השואל (דף קא. ד"ה סנהה) גבי ומקבל כתוכר דמי דהוה כמו לו נמי: ע"א מהרב רבי יונה ז"ל מתני' רבי יוסי ושמואל כרבנן זהו עיקר ומאי איט יכול להפר כו' אסמא מסיק ואיל להוליא מסכנא דהוה ס"ד דפירות מנוסי אינו יכול להפר כלל והשתא מסיק דאפילו לר' יוסי אמת הוא דפירות מנוסי עלי אבל מפר מנוסם דברים שבינו לבינה. ומיהו אין לתרץ בכך מילתא דשמואל דאמר האמת פלוני עלי יפר דמה מושם בעל אם נדרה מאותו פלוני בשביל כך לא יתנע הבעל מלקחת ממנו כל מה שירלה ואמה תהנה הבעל בפירות מנוסי עלי לא יוכל הבעל ליקח ממנו ומיקרי ביה לבינה הר"ר יונה ז"ל: **אמר רב יהודה אמר שמואל נדרה משתי בכרות באחת מתענה.** פת נקיה ובאחת אין מתענה אין מתוך שמפר למתענה מפר

לשאינו מתענה ואין להקשות מהאי דנטולה אני מן היהודים יפר חלקו דלא אמר מפר לנמרי דהיינו משום דברים שבינו לבינה דאינה וגזירת הכתוב היא כיון שיש לאחאן דלריך מפר אבל הכא כיון דמפר מקצתו הופר כולו והא דתנן לקמן (דף פז.) נדרה מתאנים וענבים והפר לאחאים לא הפר לענבים ולא אמר הפר מקצתו הפר כולו היינו משום שמפר סתם ומיגלא הפרה לכל הנדר וא"ש אם נדרה מפלוני [דכר עינוי נפש וגם דבר שאינו עינוי נפש אם אמרי' שמפר לדבר שמתענה מפר נמי לשאינו מתענה או אינו] מפר לשאינו מתענה דאינו עינוי לה דלא אמר נדר שהופר מקצתו הופר כולו:

מסורת הש"ס

(ו) נזיר כח: כב., ב) [נעיל סו.], ג) [נ"ל בהתרמ], ד) נ"ל הרי הן. יעב"ן.

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה טולה פירקא וכו' פלוני עלי לרי' יוסי מפר לעצמו וכו' אבל לרבנן יכול להפר אפילו לאחרים כשאר עינוי נפש כנ"ל ותיבת אינו נמחק והה"ש:

מוסף רש"י

באחת מתענה. כגומר יש לה צער ועינוי נפש שהיא פת יפה, **ובאחת** אין מתענה. אין לה צער ועינוי נפש, שהיא פת קינר (ראמ"ה בשמו).

פירוש הרא"ש

ומדמיפיא דאי אפשר לבטיל הפירות אלא בהבאת איסור דהייטו על ידי הבעל ריש"ל נמי מייני שא"ל אלא בהבאת איסור כגון דאמרה עליה אפילו דמתיא איסור דאי לא תימא הכי הבאות אלא ודאי ריש"ל נמי שיבאם ואפי' הכי קמני אין פרנסתו ממנו כין אמרה שמנאי בין אמרה כל הבאות אלא ודאי ריש"ל נמי אייני דאמרה עליה כל מי שיבאם ואפי' הכי קמני אין יכול להפר וקשיא לשמואל ומשני דמתניתין ר' יוסי היא דמתמיר בהפרה אבל לרבנן מפר ושמואל דאמר כרבנן: **דאמר רב הונא** [**כוליה** [פרקין] **רבי יוסי היא.** הא לא הוי צריך דבהדיא קתני אבל דברי ר' יוסי אלא מטום דקשיא נמי לשמואל מהך דקתני קונם שאני נהנה לבריות לא יפר ולריך לשנויי ר' יוסי היא דכוליה פרקין רבי יוסי קתני לה: **מאי אין יכול להפר משום נדרי עינוי נפש.** שנאה אחרינא הוא ואפי' ברבי יוסי נמי אתיא ומפר הוא משום דברים שבינו לבינה ושמואל נמי מפר משום דברים שבינו לבינה קאמר. ויגיאל כזה פירש"י בפרק השואל (ב"מ דף קא. ד"ה יש קנין) ומקבל לאו כמוכר

ג) מיר כח: כב., **ב)** [נעיל סו.], **ג)** [נ"ל בהתרמ], **ד)** נ"ל הרי הן. יעב"ן.

(ה) רש"י ד"ה טולה פירקא וכו' פלוני עלי לרי' יוסי מפר לעצמו וכו' אבל לרבנן יכול להפר אפילו לאחרים כשאר עינוי נפש כנ"ל ותיבת אינו נמחק והה"ש:

מוסף רש"י

באחת מתענה. כגומר יש לה צער ועינוי נפש שהיא פת יפה, **ובאחת** אין מתענה. אין לה צער ועינוי נפש, שהיא פת קינר (ראמ"ה בשמו).

פירוש הרא"ש

ומדמיפיא דאי אפשר לבטיל הפירות אלא בהבאת איסור דהייטו על ידי הבעל ריש"ל נמי מייני שא"ל אלא בהבאת איסור כגון דאמרה עליה אפילו דמתיא איסור דאי לא תימא הכי הבאות אלא ודאי ריש"ל נמי אייני דאמרה עליה כל מי שיבאם ואפי' הכי קמני אין יכול להפר וקשיא לשמואל ומשני דמתניתין ר' יוסי היא דמתמיר בהפרה אבל לרבנן מפר ושמואל דאמר כרבנן: **דאמר רב הונא כוליה** [**פרקין**] **רבי יוסי היא.** הא לא הוי צריך דבהדיא קתני אבל דברי ר' יוסי אלא מטום דקשיא נמי לשמואל מהך דקתני קונם שאני נהנה לבריות לא יפר ולריך לשנויי ר' יוסי היא דכוליה פרקין רבי יוסי קתני לה: **מאי אין יכול להפר משום נדרי עינוי נפש.** שנאה אחרינא הוא ואפי' ברבי יוסי נמי אתיא ומפר הוא משום דברים שבינו לבינה ושמואל נמי מפר משום דברים שבינו לבינה קאמר. ויגיאל כזה פירש"י בפרק השואל (ב"מ דף קא. ד"ה יש קנין) ומקבל לאו כמוכר

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com